

Over deel twee:

Deel twee gaat op zoek naar de verborgen dimensies van/in wie of wat we als mens zelf zijn. Dit deel ontwikkelt een eigen visie op menselijke eindigheid. Eindigheid is niet de droefenis van een onophefbaar, onoplosbaar tekort. Eindigheid is een innerlijk bewogen worden door, een putten aan, en een leven vanuit een overvloed (exces) die wij nooit definitief kunnen inpalmen of bemachtigen (bezitten, 'verwerkelijken'). Het is een overvloed die ons *levend* houdt, maar zonder beslag op zich te laten leggen.

Precies daarom kan het 'doel' of 'einde' van ons bestaan er niet in bestaan deze overvloed in goed omlijnde dingen of daden om te zetten waardoor wij deze overvloed definitief voor ons zouden 'bezitten'. Integendeel, die overvloed ontnemt juist aan ons leven ieder vast en wel-omschrijfbaar 'doel' of 'einde' (voleinding) – alsof het doel van het leven erin zou bestaan een welbepaald 'iets' voor zich te bemachtigen, om zich daaraan te kunnen voltooien (en zo zichzelf te verwerkelijken).

Het enig zekere 'einde' van ons leven is de dood, of ons 'moeten eindigen'. Maar ook dit bewustzijn van de dood doet ons nog steeds bij onze overvloed te rade gaan, dit keer met de vraag of deze overvloed ons niet ergens een *richting* wijst die ons toelaat boven onze sterfelijkheid (ons moeten-eindigen) uit te stijgen. Bij uitstek hier treedt aan het licht dat onze verhouding tot die overvloed in ons er niet een is van kennen en rationeel legitimeren aan de ene kant, en bezitten en beheersen aan de andere kant, maar dat het een verhouding is van *vertrouwen* in een aantrekkingskracht en in een oneindigheidszin die ons in leven houdt, en in een wekroep die om een *antwoord* vraagt.

Het gaat hier om een overvloed die wij niet zelf begronden en waarvan wij ons met onze 'ratio' geen rekenschap kunnen geven (afleiden, verklaren, doorgronden, inhoudelijk bepalen). In dit opzicht is de verhouding van onze rede tot dit overstijgende in ons, er een van 'vernemen' en van '(oer)vertrouwen' – en dit alles op zo'n manier dat ons antwoord of 'ja' aan dit overstijgende naar de diepte toe altijd de betekenis aanneemt *van niet-wetend geloof*.

Ons mens-zijn leeft van, en steunt op een vernemen van iets dat ons in de ban heeft en in beweging houdt. Ons 'antwoord' op de roep ervan is niet het resultaat van een rationele legitimatie van een doelstelling die wij zelf zouden bepalen of aan onszelf zouden voorhouden. Het is integendeel de uitdrukking van 'luisteren', een 'volgen', en van een niet-wetend 'gelooven' (faith). Dit 'geloof' (vertrouwen) is de omarming van een niet-zelfgenoegzaamheid, van het besef dat er altijd méér is dan wij uit onszelf kunnen legitimeren en bepalen en als rationeel gegrond aan onszelf kunnen voorhouden. Ongeloof lijkt zo samen te vallen met ergernis aan onze menselijke niet-zelfgenoegzaamheid. Dan is het precies deze ergernis die ons bestaan met zijn eindigheid en zijn niet-zelfgenoegzaamheid doet verschijnen als het lijden aan een onophefbaar tekort. Dan ergert men zich aan het tekort dat hierin bestaat, dat de door ons gezochte en zelfs geëiste zelfgenoegzaamheid of voltooiing ons niet gegeven is.

Ook 'croyance' (bv. het leven vastleggen in regels en geboden) kan hier een vorm van *valse* (illusorische) zelfgenoegzaamheid zijn: de illusie van met zekerheid te 'weten' wat wij moeten doen of hoe wij moeten leven om een geslaagd, voltooid, echt en gelukkig mens te zijn – terwijl anderen in het duister blijven trappelen. 'Croyance' hoeft in onze tijd zeker niet uitsluitend op het domein van de religieuze of metafysische doctrines gezocht te worden. Er

zijn moderne ideologieën genoeg die het onbeheersbare met dogmatische zekerheid in eigen beheer zoeken te nemen.

Ignace Verhack 2011